

منابع آمریکایی می‌گویند دولت بایدن پیشنهاد جدیدی برای احیای توافق هسته‌ای ندارد

برجام در وقت اضافه!

موضوعات باقیمانده برای احیای برجام است، به تهران ارسال نکنند. یکی از مقامات ارشد دولت ایالات متحده در پاسخ به سوالاتی در این باره، طفره رفت و گفت آنها در ملامت مذاکره نخواهند کرد. این مقام ارشد دولت به روزن گفت: «نئیس‌جمهور روشن کرده است آنچه به نفع امنیت ایالات متحده است، انجام خواهد داد و مسؤولیت واقعا در این مرحله بر عهده ایران است، بویژه در این موضوع».

این در حالی است که روزن در گزارش قبلی خود نوشته بود: یک دیپلمات غربی گفت: «ما هنوز منتظر پاسخ‌های ایالات متحده هستیم اما همه چیز در حال گیج‌کننده شدن است». در ادامه گزارش آمده بود: منابع دیپلماتیک می‌گویند انتظار می‌رفت ایالات متحده در روزهای اخیر (اواسط فروردین) یک پیشنهاد متقابل به ایران ارسال کند اما هنوز این اتفاق نیفتاده است. منابع گفتند پیشنهاد متقابل پیش‌بینی شده ایالات متحده در پاسخ به پیشنهادی از سوی ایران است که آنریکه مورا پس از سفر به تهران به واشنگتن ارائه کرد که ایالات متحده آن را کاملاً غیرقابل قبول تلقی کرده است. پیشنهاد ایران، به دنبال آن بود که ظاهر ایده ایالات متحده مبنی بر اینکه در ازای حذف سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران از فهرست سپاه وزارت خارجه ۲ طرف توافق می‌کنند مقامات یکدیگر را هدف قرار ندهند، از سوی ایران رد شد. یک مقام آمریکایی ادعا کرد رئیس‌جمهور بایدن رئیس ستاد مشترک ارتش، مارک میلی، معتقد است زیرگروه سپاه پاسداران، نیروی قدس سپاه، ابه زعم آنها یک گروه تروریستی است. سخنگوی وزارت خارجه آمریکا هم از سویی گفته: «در حال حاضر توافق نه قریبالوقوع و نه قطعی است». در تکمیل آنچه‌اند پرایس بیان کرد «جالبینا پورتر» معاون سخنگوی وزارت خارجه آمریکا هم به خبرنگاران گفت: «من می‌توانم بگویم رئیس‌جمهور همچون رئیس ستاد مشترک است و فراتر از آن، ما درباره هیچ یک از موضوعات مذاکرات هسته‌ای در عموم اظهار نظر نمی‌کنیم». پورتر در رابطه با مذاکرات وین گفت: «در حال حاضر هیچ به‌روزسانی نداریم، جز اینکه آشکارا فرآیند با پیشرفت مهمی همراه بوده است اما در حال حاضر توافق قریبالوقوع و قطعی نیست». بلینکن هم در بروکسل به MSNBC گفت: «و با وجود تمام تلاش‌هایی که انجام داده‌ایم، به چشم‌انداز به نتیجه رسیدن توافق خیلی خوشبین نیستیم».

مجموعه تحریم‌ها و اقدامات یکجانبه‌ای که آمریکایی‌ها علیه ایران اعمال کرده‌اند، یکی از موضوعات جدی مذاکرات اخیر ما در وین است. وقتی می‌گوییم اشخاص حقیقی و حقوقی، در حوزه اشخاص حقوقی برخی هولدینگ‌های بزرگ اقتصادی و مؤسسات بزرگ حکومتی ما قرار دارند. با این حال رسانه‌های آمریکایی طی مدت اخیر نوشته‌اند به رغم ارسال ایده پیشنهادی تهران به واشنگتن از طریق آنریکه مورا، هماهنگ‌کننده اروپایی مذاکرات برجام، مذاکرات همچنان در برزخ بلاکلیفی است. «لاز روزن» خبرنگار آمریکایی که روند

خارج کردن سپاه پاسداران از لیست سازمان‌های تروریستی خارجی (FTO) - را مساله‌ای غیرهسته‌ای و خارج از موضوع برجام بنامد و به همین خاطر ایران را مسؤول بن‌بست کنونی معرفی کند. اما همه داستان این نیست؛ واشنگتن با دیگر خواست‌های مشروع ایران که ارتباط مستقیم با انتفاع اقتصادی از توافق دارد، نظیر خروج افراد و نهادها از لیست تحریم‌ها نیز مخالفت کرده است. در همین رابطه حسین امیرعبداللهی، وزیر امور خارجه کشورمان مدتی قبل گفته بود: موضوع خارج کردن اسامی اشخاص حقیقی و حقوقی از لیست فرمز و از

خارج کردن سپاه پاسداران از لیست سازمان‌های تروریستی خارجی (FTO) - را مساله‌ای غیرهسته‌ای و خارج از موضوع برجام بنامد و به همین خاطر ایران را مسؤول بن‌بست کنونی معرفی کند. اما همه داستان این نیست؛ واشنگتن با دیگر خواست‌های مشروع ایران که ارتباط مستقیم با انتفاع اقتصادی از توافق دارد، نظیر خروج افراد و نهادها از لیست تحریم‌ها نیز مخالفت کرده است. در همین رابطه حسین امیرعبداللهی، وزیر امور خارجه کشورمان مدتی قبل گفته بود: موضوع خارج کردن اسامی اشخاص حقیقی و حقوقی از لیست فرمز و از

دیپلماسی یا فاجعه؟ تصمیم با بایدن است

اندازه‌های ۲۰۱۵ غیرمنعطف هستند، جز سناتور «ند پاول» که از مخالفت حزب خود با دیپلماسی در قبال ایران انتقاد کرده است. برخی سناتورهای دموکرات نیز در کارزاری غیرمنطقی برای تحت فشار قرار دادن بایدن در زمینه دادن امتیازهای لازم برای بازگردانی برنامه هسته‌ای ایران به حالت قبل، به جمهوری خواهان پیوسته‌اند اما اکثریت حزب دموکرات خواهان احیای سریع این توافق حتی جلوتر از انتخابات میان‌دوره‌ای ریاست‌جمهوری آمریکا هستند. همان‌طور که سناتور «کریس مورفی» از دولت خواسته بود، «اگر توافقی خوب روی میز است، دولت بایدن باید این توافق را امضا کند. کار قبول‌اندن و مورد تایید قرار گرفتن توافق در کنگره را به ما سپارید. ما انجاشم خواهیم داد، رای لازم را برای آن جمع خواهیم کرد».

در پایان این گزارش با اشاره به اینکه پیش‌نویس توافقی خوب در مذاکرات وین تهیه شده و روی میز است، گفت: برای رسیدن به خط پایان اراده سیاسی لازم است. بایدن باید آخرین مانعی را که ترامپ برای حفظ توافق و اجتناب از جنگ سر راه او گذاشته بود، بردارد. تا وقتی فرصت دارد، باید این کار را بکند.

مسائل توافق هسته‌ای جز برخی موارد از جمله مانع قرار داشتن نام سپاه پاسداران در لیست سازمان‌های تروریستی خارجی آمریکا، خطر رکود در مذاکرات هنوز پابرجاست. دولت بایدن می‌تواند و باید ببیند که می‌تواند در ازای حذف نام (سپاه) از لیست، امتیازاتی غیرهسته‌ای از ایران بگیرد؟! اما اشتباه بزرگی خواهد بود اگر دولت بایدن پابرجا ماندن این اقدام مربوط به زمان دولت ترامپ را انتخاب کند که موجب برانگیختن جنگی پنهان میان آمریکا و ایران بر سر توافقی مربوط به دوران او باشد که مصونیتی در قبال تهدیدهای دوگانه ایران مسلح به قرار دادن نام سپاه در این لیست برنامه هسته‌ای‌اش ایجاد می‌کند.

در بخشی از گزارش نشنال اینترست با بیان اینکه قرار دادن نام سپاه در این لیست تقریباً موجب اعمال فشار بیشتر نشد و اقدام منفی بزرگی برای امنیت منطقه‌ای بود، حذف کردن نام آن، امتیاز بزرگی دیده نشده که به اعتقاد نویسنده حتی ممکن است در راستای منافع آمریکا هم باشد. نشنال اینترست همچنین نوشت: با این وجود، دولت رویه پرمخاطره قرار دادن سیاسی کاری بر سر راه مصلحت‌اندیشی را در پیش گرفته است. جمهوری خواهان هنوز هم به همان

نهایی شدن متن توافق، متوقف شد. اما مسائل دو جانبه پیچیده‌ای که باقی مانده‌اند، بخش مهمی از دامی را تشکیل می‌دهند که دولت ترامپ برای رئیس‌جمهور بایدن پهن کرده بود. اگر رئیس‌جمهور قطعه‌ای به سمت گمشودن این بن‌بست پیش نرود و توافق هسته‌ای را نجات ندهد، اقدام به قرار دادن نام اسپاه پاسداران ایران در لیست سازمان‌های تروریستی خارجی که بیشتر نمایان است، می‌تواند سیاست بایدن در زمینه ایران را تباه کند و آمریکا و ایران را به سوی یک درگیری فاجعه‌بار سوق دهد. نشنال اینترست با اشاره به اینکه اقدام آمریکا به قرار دادن نام سپاه در این لیست و ترس دولت بایدن از هزینه‌های سیاسی حذف نام آن از این لیست و رسیدن به خط پایان در مذاکرات، موجب شده مذاکرات بر سر احیای توافق در بن‌بست بماند، نوشت: مقامات ارشد نظامی و اطلاعاتی آمریکا در زمان دولت دونالد ترامپ هشدار داده بودند این اقدام ممکن است جو آرام را از بین ببرد و مستقیماً موجب تهدید نظامیان آمریکایی شود. بسیاری از آنها که هنوز از مقامات ارشد و مهم دولت بایدن هستند نیز بر وجود این خطر در حال حاضر واقفند. این مجله در ادامه نوشت: حالا با وجود حل شدن تمام

مساله ایران و یک فاجعه گیر افتاده است. بیش از یک ماه است مذاکرات چندجانبه در وین با وجود خوب و رضایتمنده‌ای که وجود داشت و با وجود باقی ماندن فقط

مجله آمریکایی «شنال اینترست» در گزارشی درباره رویکرد دولت بایدن نسبت به احیای توافق هسته‌ای نوشت: دولت بایدن میان یک پیروزی دیپلماتیک در زمینه

مرز باریک از هم گسیختگی یا پیشرفت

داد که این خود نشانه جدیت بود اما نبود معافیت‌های تحریمی و دیگر اقدامات نشانگر حسن‌نیت موجب شد چنین چیزی برای شروع مذاکرات کافی نباشد. در ادامه گزارش این پایگاه تحلیلی آمده است: وقتی ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه دستور حمله به اوکراین را داد، مذاکرات هسته‌ای با ایران در وین با شبههاتی روبه‌رو شد. روسیه در ابتدا تصمیمی می‌خواست که تحریم‌های اعمال شده بر آن به خاطر تحریم‌ها، تأثیری بر تجارت روسیه با ایران نگذارد. غرب این ایده را رد کرد و روسیه خیلی زود از خواسته‌هایش عقب نشست. در این گزارش مطرح شده است: ایران و قدرت‌های جهانی به هر توافقی در وین دست پیدا کنند، تا حد زیادی شبیه همان توافقی خواهد بود که دولت اوپاما در سال ۲۰۱۵ آن را پیش برد. یعنی محدودیت‌ها، سازوکارهای اجرایی و اجرای توافق احتمالاً مانند همان برجام اصلی خواهد بود اما معیارهای دقیق ممکن است با توجه به چگونگی توسعه ظرفیت ایران تغییر کند. توافق احیا شده میزان غنی‌سازی اورانیوم ایران و سانتریفوزهایی را که می‌تواند داشته باشد، محدود خواهد کرد.

و کس دامنه داد: طبق گفته کارشناسانی که در جریان جزئیات مذاکرات هستند، وقفه فعلی بر سر تحریمی است که دولت دونالد ترامپ سال ۲۰۱۹ علیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اعمال و آنها را به عنوان یک سازمان تروریستی خارجی اعلام کرد. تخصیص این عنوان بیشتر نمادین است و تردید دولت بایدن هم برای حذف آن بیشتر سیاسی است. حتی اگر سپاه پاسداران از لیست تروریستی خارج شود، غیرمحتمل است که شرکت‌های آمریکایی تمایلی به تجارت با آنها داشته باشند.

در گزارش این پایگاه تحلیلی همچنین آمده است: اما نمادگرایی می‌تواند چیز پر قدرتی باشد. این موضوع برای ایران یک توهین آشکار است. سپاه یکی از ارکان کشوری ایران است و تروریستی اعلام کردن یک سازمان خارجی مستقیماً برای گروه‌هایی تروریستی است که بازیگرانی غیردولتی و غیرحکومتی‌اند.

و کس در بخش دیگری از گزارش خود می‌نویسد: وقتی بایدن ژانویه ۲۰۲۱ روی کار آمد، بیشتر کارشناسان اتفاق نظر داشتند که ایجاد نیروی محرکه‌از سرگیری مذاکرات بر عهده دولت او بود، با توجه به اینکه این آمریکا بود که تحت دولت ترامپ اول از برجام خارج شد. موضع اصلی دولت بایدن این بود که رابرت مالی، یک دیپلمات امور خارجه میانه را که از مذاکره‌کنندگان ارشد خارجی مستقیماً برای گروه‌هایی تروریستی است که بازیگرانی غیردولتی و غیرحکومتی‌اند.

در ادامه گزارش آمده است: به همین دلیل است مذاکرات اولویاتی اضطراری برای دولت بایدن بوده است. متن توافق در آستانه نهایی شدن، هنوز معلوم نیست اما کارشناسانی که در جریان روند مذاکرات هستند، می‌گویند توافق و چالش‌های سیاسی اجرایی کردن آن مشابه توافق قبلی خواهد بود. چالش اصلی و جدید این خواهد بود که با توجه به از نقای فناوری و ظرفیت هسته‌ای ایران، محدودیت‌هایی که بر این کشور اعمال می‌شود، به ناچار به میزان کمتری سخت‌گیرانه خواهد بود. اگر ۲ کشور به یک توافق جدید دست پیدا کنند، به معنای این خواهد بود که ایران در حال پشت سر گذاشتن بی‌اعتمادی ایجاد شده به واسطه دبه کردن ترامپ بر سر برجام در عین ادعایش در زمینه دست‌یافتن به توافقی بهتر است (در حالی که او به دست توافقی دست نیافت). در این گزارش آمده است: با احیای برجام، مزایای اقتصادی قریبالوقوعی برای ایران، آمریکا و جهان در کار خواهد بود. اگر ایران بتواند با آزادی عمل بیشتری نفتش را در جهان بفروشد، این موضوع می‌تواند به کاهش قیمت فوق‌العاده بالای انرژی که در پی حمله روسیه به اوکراین انجام شد، کمک کند. مهم‌تر از همه اینکه توافق می‌تواند دوباره به همان چیزی که از اول طرح کرده بود دست یابد، یعنی محدود کردن ظرفیت هسته‌ای ایران، اگر چه شانس رسیدن به این نقطه به جزئیات گره خورده است، بویژه به تحریم‌هایی که ترامپ اعمال کرده بود.

این پایگاه تحلیلی می‌نویسد: سرخ‌های مهم درباره وضع فعلی مذاکرات و نکات مورد بحث پس از گذشت یک سال از مذاکرات، اواخر ماه مارس در گردمایی سیاست‌گذاران و کارشناسان در کنفرانس بین‌المللی دوحه نمایان بود. آنها به دقت تمام حرکت‌های مقامات آمریکا و ایران را که یکی پس از دیگری روی صحنه می‌افتند اما در کنار هم صحبت نمی‌کنند، زیر نظر داشتند. این صحنه‌ها تجسم تلقیفی از شکاف‌های باقیمانده در مذاکرات بود. سیدکمال خرازی، وزیر امور خارجه پیشین و مشاور مقام معظم رهبری ایران روی صحنه رفت. او گفت: «بله! توافق قریبالوقوع است اما به اراده سیاسی آمریکا بستگی دارد». در حالی که خرازی با خبرنگار شبکه «سی‌ان‌ان» گفت‌وگو می‌کرد، رابرت مالی، نماینده ویژه آمریکا در امور ایران و مذاکره‌کننده ارشد این کشور در مذاکرات وین، در ردیف اول نشسته بود و این گفت‌وگو را تماشا می‌کرد. خرازی از روی صحنه پایین رفت و بعد مالی، سخنران بعدی با لحنی محتاطانه و تقریباً خشک به جای او آمد. او گفت: «به توافق خیلی نزدیکیم اما مدتی می‌شود که در این حالیم. هم فکر می‌کنم این به همه شما نشان می‌دهد باید سختی مسائل باقیمانده را بداند».

پایگاه تحلیلی آمریکایی «وکس» چندی قبل با گذشت یک سال از آغاز مذاکرات وین در راستای احیای توافق هسته‌ای، در گزارشی جامع با بررسی ابعاد مختلف این مذاکرات و احتمال رسیدن به یک توافق بر سر احیای برجام نوشت: یک توافق هسته‌ای با ایران بزرگ‌ترین دستاورد دیپلماتیک باراک اوپاما و فسخ آن شاید بتوان گفت بزرگ‌ترین شکست سیاست خارجی دونالد ترامپ بود. با گذشت تقریباً ۱۵ ماه از ریاست‌جمهوری جو بایدن، آمریکا، ایران و دیگر قدرت‌های جهانی به احیای توافق هسته‌ای سال ۲۰۱۵ که تضمین کرد برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز ایران نمی‌تواند اورانیوم در سطح ساخت تسلیحات اتمی تولید کند، نزدیک هستند اما موانع در مذاکرات در ۱۲ ماه گذشته - بدون در نظر گرفتن ۲ وقفه اخیر که می‌توانستند تمام این تلاش‌ها را از مسیر خارج کنند- نشان می‌دهد توافق اصلی چه شاهرگ بزرگی بوده است و بازگشت به آن چه سخت به نظر می‌رسد.

وکس در ادامه نوشت: در حال حاضر، مذاکرات وین در مرز باریک میان از هم گسیختن و پیشرفت قرار دارد. ششم آوریل ۱۷۲۰۲۱ فروردین نخستین سالروز مذاکرات غیرمستقیم ایران با آمریکا و مذاکرات مستقیم آن با ۵ عضو دیگر توافق (چین، فرانسه، آلمان، روسیه و انگلیس) است. توافق اصلی، موسوم به برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) ایران را ملزم می‌کرد حدود ۹۸ درصد اورانیوم غنی‌شده‌اش را به خارج از کشور منتقل کند و ظرفیت هسته‌ای آن را محدود کرد. در این بین، ناظران مستقل [آژانس بین‌المللی انرژی اتمی] هم بر پیشرفت آن نظارت داشتند. برجام، طبق گفته ناظران بین‌المللی، به هدف کاهش سطح برنامه هسته‌ای ایران رسیده بود.

این پایگاه تحلیلی آمریکایی می‌افزاید: ترامپ سال ۲۰۱۸ به طور یکجانبه از برجام خارج شد و کارزاری تحریمی موسوم به «فشار حداکثری» را علیه ایران اعمال کرد. ایرانی‌ها به هنوز در حال تحمل سختی‌های این تحریم‌ها هستند، بویژه در دوران همه‌گیری بیماری کرونا و این تحریم‌ها به طور جدی دسترسی به دارو و مواد غذایی را محدود کرده‌اند. ایران سال ۲۰۱۹ به سپه خود شروع به تخطی از توافق کرد. در حال حاضر، برنامه هسته‌ای آن به سطوح پیشرفته‌تری رسیده است. ذخایر اورانیوم ایران با میزان خلوصی بسیار بالاتر از حدی که در توافق سال ۲۰۱۵ مجاز بود، گسترش یافته است. در برهه کنونی، ایران ممکن است بتواند مواد مورد نیاز برای ساختن یک سلاح را در کمتر از ۶ هفته تولید کند (برجام این بازه زمانی را به حدود یک سال رسانده بود). با این وجود، روند به کار بردن اورانیوم غنی‌شده در یک سلاح ممکن است ۲ سال طول بکشد.